

TREI DOCUMENTE CE AU APARTINUT SAVANTULUI ION POPESCU - VOITEȘTI

Ing. Felicia Popescu

În afară de preocupările pentru științele geologice, savantul Ion Popescu - Voitești a avut alte varii preocupări (pentru istorie, pentru științele politice, pentru activități economice). Dar pe lângă aceste preocupări științifice, omul Ion Popescu - Voitești a „vibrat” pentru acțiunile de seamă ale poporului său, pentru cele contemporane sieși și sigur, pentru cele de dinainte.

Savantul, riguros și pedant, cu o putere de muncă și analiză remarcabile, era dublat de omul sensibil la durerile și neîmplinirile neamului său, deseori rănit sufletește de nedreptățile și abuzurile vremii sale. Pe de altă parte, a încercat să combine componenta umană a existenței sale cu pregătire științifică remarcabilă pe care o poseda, propunând planuri viabile de corijare, construcție și dezvoltare a structurilor sociale, economice și politice ale țării. Deseori, pe lângă cercetările științifice de specialitate, Ion Popescu - Voitești a încercat să-și lărgească aria acțiunilor de analiză. Cercetările geologice erau îmbinate cu obținerea de informații istorice, etnografice, culturale de ansamblu, referitoare la zonele din observație. Bunăoară, făcând cercetări geologice, a fost atras și de componentele istorice și de

civilizație ale locurilor vizate. Sunt documente relevante în acest sens.

Printre acestea și o scrisoare adresată lui Nicolae Iorga, prin care Ion Popescu - Voitești îi cere sprijinul pentru a face cunoscut opiniei publice și factorilor de decizie o situație în care au fost încălcate drepturile morale și istorice dintr-o anumită regiune a țării. Ion Popescu - Voitești a apelat la ajutorul lui Nicolae Iorga, deoarece acesta din urmă era în perioada respectivă (scrisoarea este datată 4 august 1919) conducătorul ziarului „Neamul românesc” și președintele al Ligii culturale (fusesse ales în această funcție pe 31 mai 1919).

Menționez că, pentru mai multă rigoare, am folosit și ciorna acestei scrisori. La începutul scrisorii, autorul acesteia face cunoscut faptul că datorită unor cercetări științifice, a străbătut cu piciorul „regiunea sângeroaselor lupte din august 1917 de la Cireșoaia - Vrânceanu (la Măgura și Valea Slănicului și de la Fundul Bogații)”. Spiritul poetic al autorului epistolei se face remarcat încă de la debut: „Ca să fiu sincer plecasem de acasă cu acea bucurie în suflet, pe care, ca copil, o simțeam când mă duceam la biserică în zilele Paștilor, căci mă duceam să revăd o regiune pe care o văzusem prima oară după lupte”.

Ion Popescu - Voitești menționează faptul că se dusesese să vadă la fața locului modul de aplicare a măsurilor de întreținere a mormintelor, măsuri anunțate de autoritățile militare superioare și făcute cunoscute de jurnale. Situația de la fața locului era, însă, cu totul alta. Ion Popescu - Voitești a fost cutremurat de această realitate și iată cum: „Mărturisesc că o durere adâncă mi-a cuprins sufletul când am văzut dărăpănătura monumentelor improvizate, atunci pe loc, în cinstea celor căzuți; ba ceva mai mult, unele morminte și în special cele inamice de dincolo de Cireșoaia erau devastate, multe având săpături adânci la picioare pentru a li se fura încălțăminte”.

Omul Ion Popescu - Voitești, atât de sensibil la nedreptăți, era pe bună dreptate revoltat de barbaria cu care fuseseră distruse morminte de eroi și de indiferența autorităților. Și asta, mai ales, după ce el văzuse și starea bună, inițială, a acestor monumente, putând s-o compare deci

cu starea dezastruoasă în care fuseseră aduse între timp: „Câtă deosebire între emoțiunea puternică simțită atunci când toate monumentele, plăcile comemorative, crucile și grilajele de mestecăn erau în bună stare și durerea ce am simțit acum când buruienile acopereau totul, când ploaia făcuse în mare parte de nerecunoscut inscripțiunile și când mâini sacrilege au devastat frumosul monument al Regimentului 17 Mehedinți, furând toate paharele, șrapnele și obuzele neexplodate ce-i împodobeau intrarea și câmpul împrejmuit”.

De asemenea, în scrisoare, Ion Popescu - Voitești prezintă câteva monumente și inscripțiile legate de eroii căzuți, monumente distruse între timp, mai ales că jurnalele anunțau că pe ziua de 12 august 1919, Liga culturală, Secțiunea Târgu-Ocna va comemora luptele de la Cireșoaia printr-un parastas. Voitești dă aceste detalii în speranța că, poate, purtătorii culturii neamului vor fi impresionați. Iată-le în ordinea în care autorul epistolei le face cunoscute: „1. Inscripția de la mormântul profesorului universitar bucovinean slt. în rezervă Ion Grămadă, căzut în luptele din Cireșoaia (alături fiind înmormântați locotenentul Spiru, slt. Bădulescu și plt. Georgescu Ion); 2. Inscripția de pe o scândură fixată vertical, pe un fag secular, ce duce la Vf. Cireșoaia - inscripție oinagiu realizată de sg. instructor Grigorescu Dumitru - Compania de Pionieri, Regimentul 17 Infanterie; 3. Monumentul 17 Mehedinți și inscripția de pe acest monument”.

Referindu-se la starea de distrugere în care ajunseseră aceste monumente și inscripție, Voitești face cunoscută forma lor inițială, în speranța că se vor găsi oameni interesați de reconstrucția lor și de protecția lor viitoare: „Aceste mici inscripțiuni n-ar trebui să fie lăsate să dispară căci în simplitatea lor literară, ele cuprind ceea ce neamul nostru a avut mai mare, mai nepieritor, simțământul patriotic înalt de care soldatul român a dat întotdeauna dovezi prin eroismul conștient cu care și-a apărat moșia strămoșească”.

În final, autorul scrisorii își face cunoscut scopul: „În convingerea că aduc un serviciu real celor ce au cultul eroilor, vă rog să

publicați în mult cititul Dumneavoastră ziar, aceste rânduri”.

În continuare, voi prezenta o scrisoare a lui Gheorghe Macovei, trimisă profesorului Ion Popescu - Voitești, datată 1 decembrie 1934, înainte de sărbătorirea aniversării savantului Mrazec și apoi manuscrisul discursului lui Voitești, discurs prilejuit de aceeași sărbătorire. Voi prezenta pentru început scrisoarea trimisă de Gheorghe Macovei în întregime:

*„Institutul Geologic
al României*

Marți, 1 Dec. 1934

Cabinetul Directorului

Dragă Voitești,

Iartă-mă că nu ți-am răspuns până acum, dar nici nu aveam ce să-ți comunic, pentru că abia astăzi s-a hotărât în mod definitiv cum se va desfășura sărbătorirea domnului Mrazec.

Deci află că marți, 18 decembrie, la ora 5 după masă, profesorul va face în amfiteatrul Spiru Haret o lecție asupra progreselor mineralogiei în ultimele decenii, după care vor urma cuvântările omagiale ale: 1. D-lui Ministru Angelescu, 2. D-lui subsecretar de stat, 3. Prof. Murărescu - decanul Facultății de Științe, 4. directorul Institutului Geologic, 5. președintele Societății Geologice Române, 6. Ion Atanasiu din partea foștilor elevi, 7. Ing. Orghidan din partea Industriilor metalurgice și miniere, 8. Demetriade din partea farmaciștilor. S-a lungit lista discursurilor ca bulgărele de zăpadă. Deci tu pregătește o scurtă cuvântare în numele societății Geologice. Însă să nu fie mai lungă de 3-4 minute, căci după cum vezi sunt foarte multe. Dacă poți, trimite-mi textul înainte, să-l vadă profesorul căci ar dori să le vadă pe ale tuturor, ca să știe dinainte cum să răspundă. Vom trimite invitațiuni personale tuturor profesorilor de la

Facultatea de Științe din Cluj, dar abia azi le-am dat la tipar. În tot cazul, invită-i tu personal în numele comitetului, că tu ești în comitet. Iartă-mă că-ți scriu cam în fugă, dar s-au îngrămădit multe la spatele meu acum.

Cu dragoste,

G. Macovei

Ultimul document pe care vreau să-l prezint este manuscrisul discursului original prezentat de Ion Popescu - Voitești, cu ocazia aniversării savantului Mrazec, datat 11 decembrie 1934, discurs prezentat de geologul gorjean în calitate de președinte al Societății Române de Geologie.

La începutul discursului, Voitești aduce savantului Ludovic Mrazec „prinosul respectuos de recunoștință adâncă pentru opera sa de înaltă valoare științifică înfăptuită pentru crearea Societății Române de geologie și cele mai calde și sincere urări de sănătate și putere de muncă”. Mai apoi, Voitești continuă pe același ton „Figura D'voastră de azi îmi evocă în minte imaginea vie a profesorului meu de Mineralogie și Petrografie de acum 39 ani (1895-1896) și vă rog să credeți că în afară de culoarea părului, azi încărunțit și de și de liniștea și seninătatea ce apar azi pe figura și în ochii D-voastră, ca un reflex al echilibrului sufletesc datorit acelei cunoștințe intime de împlinire a tuturor datoriilor de Profesor și îndrumător, eu nu văd altă deosebire”.

Considerând că este poate cel mai vechi elev al lui Mrazec în viață” din cei ce s-au dedicat științei geologice”, Ion Popescu - Voitești punctează de-a lungul discursului principalele elemente ale activității științifice ale celui sărbătorit, voind prin aceasta să scoată în evidență două mari calități ale acestuia: „puterea de vizionar cu care D-sa a știut să prevadă la timp toate necesitățile științifice ale țării și ale generațiilor de cercetători și puterea de creațiune pe care a utilizat-o nu numai la înființarea la timp a instituțiilor necesare satisfacerii acestor necesități, cerințele științifice noi”.

În concordanță cu cele menționate mai înainte, Voitești se referă la catedra de Mineralogie-Petrografie care, în ciuda faptului că „la înființarea ei n-avea nici local, nici laborator, nici piese demonstrative, devine în mai puțin de 10 ani un puternic centru de atracție pentru cei ce s-au dedicat specialității pe care profesorul Mrazec o servea cu atâta competență, dar și pentru aceia care se dedicau studiului Geologiei, pe care, prin cercetările sale de teren ajunge să o îndrumeze pe o cale nouă, pe calea științifică rodnică de cercetări coordonate pe teren și în laboratoare, prin care atrage în jurul său nu numai tineretul entuziasmat de puterea convingătoare a cuvântului, dar și pe acei ce se găseau deja specializați, fie că erau de o vârstă cu dânsul, fie că erau chiar mai în vârstă”.

O altă mare realizare a lui Mrazec, amintită în discurs de către Voitești, este crearea Institutului Geologic al României, „altar al științelor geologice românești, care de la înființarea sa din 1906 și până azi a constituit și constituiește nu numai pârguia cea mai puternică de înălțare a industriei noastre miniere, dar și forul științific românesc a cărui strălucire deja de pe timpul Congresului Internațional de Petrol din 1907, a ajuns să strălucească tot mai puternic și tot mai departe peste granițele țării”.

Este amintită în discursul lui Voitești și înființarea de către Mrazec a Societății Române de Geologie, după care, referindu-se la această instituție, profesorul gorjean face următoarele observații: „Necesitatea acestei noi creațiuni științifice a profesorului Mrazec ne-o vădește numărul cel mai mare al membrilor săi înscriși, iar rodnicia activității sale științifice se poate deduce nu numai din valoarea lucrărilor publicate până acum în Buletinul Societății Române de Geologie dar și din numărul din ce în ce mai mare al geologilor și inginerilor participanți la adunările și excursiunile sale anuale, care au avut loc până acum: în 1930 în Bazinul Petroșanilor și Valea Jiului; în 1931 în regiunea Brașovului; în 1932 în Munții Apuseni și regiunilor lor aurifere; în 1933 în defileul Dunării și în 1934 în Carpații Flișului din Valea Troțului.

Discursul prezentat pe scurt exprimă părerile unui savant despre alt mare savant, introducându-ne în lumea geologică de elită a acelor vremuri.

Am considerat că aducerea la cunoștința celor interesați a acestor documente reprezintă un pas înainte spre cunoașterea personalității de excepție a celui ce a fost savantul și omul Ion Popescu - Voitești.